GEMEENTE HOORN

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 2065718
Steller: C. Bakker
Datum commissie: 12 september 2023
Datum raadsvergadering: n.v.t.

Team: Zorg en Samenleving
Teammanager: J.P. Verbeek
Portefeuillehouder: J. Nieuwenburg
E-mail: c.bakker@hoorn.nl

Onderwerp
Meningsvormende commissie over vervolg onderzoek slavernijverleden

Agendering
Ter meningvormende bespreking in de Algemene Raadscommissie

Bijlagen

1	Onderzoeksrapport slavernijverleden van Hoorn
2	
3	
4	
5	

Vragen van het college aan de raadscommissie voor de meningvormende bespreking zijn:

- Wat vindt de raadscommissie van het onderzoek en de conclusies?
- Wat wil de raadscommissie met de kennis en conclusies in dit rapport doen?
- Wat vindt de raadscommissie over de aanbevelingen over mogelijk vervolgonderzoek? Wil de raadscommissie naar aanleiding van dit rapport nog verder onderzoek doen, en zo ja waarnaar?

Samenvatting
Historisch onderzoeksbureau STAD en BEDRIJF heeft in opdracht van de gemeente Hoorn een verkennend onderzoek gedaan naar de rol van het stadsbestuur bij het slavernijverleden van Hoorn. Het Onderzoeksrapport slavernijverleden van Hoorn is op 29 juni 2023 gepresenteerd en overhandigd aan de gemeente. Voordat het college mogelijke vervolgstappen bepaalt, wil zij van de raad als mede-stadsbestuurders weten hoe zij de inhoud en conclusies van het rapport duiden, wat zij met de kennis in dit rapport willen doen en of zij nog meer onderzoek zouden willen doen.

1. Inleiding: reden van het voorstel

Aanleiding
Historisch onderzoeksbureau STAD en BEDRIJF heeft in opdracht van de gemeente Hoorn een verkennend onderzoek gedaan naar de rol van het stadsbestuur bij het slavernijverleden van Hoorn. Het onderzoek is op 29 juni 2023 gepresenteerd en overhandigd aan de gemeente. Voordat het college mogelijke vervolgstappen bepaalt, wil zij van de raad als mede-stadsbestuurders weten hoe zij de inhoud en conclusies van het rapport duiden, wat zij met de kennis in dit rapport willen doen en of zij nog meer onderzoek zouden willen doen.

Belang
In het verkennende onderzoek naar het slavernijverleden van Hoorn staan conclusies en aanbevelingen. Het is van belang dat het Hoornse stadsbestuur zich uitspreekt over deze conclusies en aanbevelingen en eventuele vervolgstappen bepaalt

Centrale vraag
Op welke manier wil de gemeenteraad omgaan met de conclusies en aanbevelingen in het rapport over de rol van het stadsbestuur bij het slavernijverleden van Hoorn?

2. Beoogd maatschappelijk resultaat
Tijdens het herdenkingsjaar van de afschaffing van de slavernij is er veel aandacht voor het thema slavernij. Door antwoord te geven op de bovenstaande vragen wordt voor de Hoornse samenleving duidelijk hoe het huidige stadsbestuur om wil gaan met de kennis over het slavernijverleden van Hoorn en de rol van voormalige stadsbesturen bij de slavenhandel.

3. Bijdrage aan de duurzaamheidsambitie
Hoorn heeft zich verbonden aan de Global Goals. Goal 10 is gericht op het verminderen van ongelijkheid. Doel 10.2 richt zich op het promoten van universele sociale, economische en politieke inclusie. Door de kennis over het slavernijverleden van Hoorn te onderzoeken en te delen, laat de gemeente Hoorn zien dat zij zich ook rekenschap geeft van de donkere bladzijden van de Hoornse geschiedenis.

4. Kaders
Nota Inclusiebeleid 2023 - 2026
Hierin staat dat de gemeente zich actief inzet tegen discriminatie en voor inclusiviteit en zelf het goede voorbeeld geeft. Het onderzoek naar het slavernijverleden toont aan dat Hoorn en zijn voormalige stadsbestuurders prominent bijdroegen en deel uitmaakten van het systeem van de slavernij en slavenhandel. Het rapport van TwynstraGudde naar aanleiding van de stadsgesprekken in 2021 toont ook aan dat dit verleden nu nog doorwerkt in de Hoornse samenleving.

5. Argumenten
In het coalitieakkoord '*Durven. Doen! Dromen.*' voor de bestuursperiode 2022 – 2026 staat 'We starten een onderzoek naar de rol van het gemeentebestuur in de tijd van de slavernij.' Via de Programmabegroting 2023 van de gemeente Hoorn stelde de gemeenteraad € 100.000 beschikbaar voor dit onderzoek. Na gesprekken met verschillende experts op het gebied van het Nederlandse slavernijverleden gaf het college historisch onderzoeksbureau STAD en BEDRIJF in januari 2023 opdracht om een verkennend onderzoek te starten. Doel was om inzicht te krijgen in het Hoornse koloniale en slavernijverleden, en in het bijzonder de rol van het toenmalige stadsbestuur hierbij.

Nu het onderzoeksrapport is afgerond, gaat het college van B en W vervolgstappen bepalen. Voordat concrete vervolgstappen worden uitgewerkt, vraagt het college de gemeenteraad om te reflecteren op het onderzoeksrapport en richting, ideeën of suggesties mee te geven.

Wat vindt de raadscommissie van de conclusies?
De hoofdconclusie is: in het Hoornse slavernijverleden speelde het stadsbestuur de hoofdrol.

De belangrijkste onderliggende conclusies zijn:

- Hoornse stadsbestuurders hadden een prominente rol in de VOC en WIC, maar ook daarbuiten was Hoorn betrokken bij slavernij en slavenhandel.
- De hele stad profiteerde van de koloniale en slavernij-gerelateerde nijverheid.
- Particuliere handel in uit slavernij verkregen producten als koffie, thee en suiker.
- Horinezen bezaten slavenplantages of investeerden daarin.
- Horinezen liepen zelf ook risico door Noord-Afrikaanse kapers slaafgemaakt te worden.
- Stadsgenoten en stadsbestuurders hielpen slaafgemaakte Horinezen actief vrij te komen.
- De discussie over en kritiek op het koloniale en slavernijverleden is van alle tijden.

Wat wil de raadscommissie met de kennis en conclusies in dit rapport doen?
Het college vraagt de raadscommissie richting, ideeën en suggesties voor een eventueel vervolg mee te geven. U kunt denken aan de volgende vervolgstappen:

- Excuses aanbieden voor de rol van het Hoornse stadsbestuur bij het slavernijverleden.
- Vervolgstappen om de kennis over het slavernijverleden van Hoorn zo toegankelijk mogelijk te maken voor inwoners, en in het bijzonder scholieren in Hoorn, Blokker en Zwaag.
- Heroverweging van de uiting 'Hoorn, Stad van de Gouden Eeuw' als prominent onderdeel van de marketing en promotie van Hoorn.
- Vervolgonderzoek naar de doorwerking van het slavernijverleden in het heden.
- Verbinding van de Lokale Inclusie Agenda met de doorwerking van het slavernijverleden in het heden.

Wil de raadscommissie naar aanleiding van dit rapport nog verder onderzoek doen, en zo ja waarnaar?
Het onderzoeksrapport is een eerste bundeling van bestaande kennis. Voor diepgaander inzicht is uitgebreider vervolgonderzoek nodig.

Hiervoor zijn concrete aanknopingspunten, onder meer:

- Interne verhoudingen binnen de WIC-kamer Noorderkwartier.
- Hoornse plantagehouders in Zuid-Amerika.
- Private betrokkenheid van Hoornse stadsbestuurders bij slavernij en aanverwante activiteiten.
- Negentiende eeuw, vooral rond periode afschaffing slavernij. Hierover is betrekkelijk weinig bekend.

6. Maatschappelijk draagvlak en participatie

Er is geen peiling gedaan naar het maatschappelijk draagvlak voor dit voorstel. Het thema slavernij is, zeker tijdens het herdenkingsjaar van de afschaffing van de slavernij, een terugkerend thema in het publieke debat, ook in Hoorn. Duidelijk is dat berichtgeving over het onderzoeksrapport veel reacties oproept. Zowel in de traditionele media wordt door inwoners gereageerd, als via sociale media. Dit laat een breed scala aan meningen zien. Van mensen die het onderzoek en het bespreken daarvan onzin vinden, tot mensen die dit juist zeer waardevol en belangrijk vinden. Het is dus een thema dat leeft.

Op woensdag 6 september vindt een dialoogavond plaats. Het college nodigt hierbij zowel raadsleden uit, als alle inwoners die zich verbonden voelen met het thema, of geïnteresseerd zijn in het thema. Deze dialoogavond heeft mede als doel dat de raad en het college zich een beeld kunnen vormen van wat inwoners van het onderzoeksrapport vinden, wat dit teweegbrengt en wat inwoners of belangengroepen voor het vervolg belangrijk vinden.

GEMEENTE HOORN

7. Financiële gevolgen

Dit voorstel heeft geen directe financiële gevolgen voor het begrotingsresultaat. Eventuele concrete vervolgstappen met financiële gevolgen kunnen gedekt worden uit het bedrag van € 100.000 euro dat voor het onderzoek naar het slavernijverleden, of worden via aparte voorstellen aan college of raad voorgelegd.

8. Communicatie

Voorafgaande aan de raadscommissie wordt via de gemeentelijke kanalen bericht over de behandeling van dit voorstel in de commissie. Na de commissie wordt via dezelfde kanalen bericht over de uitkomsten van die bespreking.

9. Realisatie

Na bespreking van dit richtinggevende voorstel in de commissie werkt het college eventuele concrete vervolgstappen uit. Afhankelijk van de omvang of impact van die voorstellen wordt de raad hierover per brief geïnformeerd, ofwel via nieuwe voorstellen betrokken bij de besluitvorming. Doel is om uiterlijk dit jaar (2023) vervolgstappen te bepalen.

Hoorn, 27 juli 2023

het college van burgemeester en wethouders van Hoorn,

de secretaris, de burgemeester